

Svanemerking av

Tekstilservice

Høringsforslag 16. mars 2009

Nordisk Miljømerking

Nordisk Ministerråd besluttet i 1989 å innføre en frivillig offisiell miljømerking, Svanen. Nedenstående organisasjoner/foretak driver Svanemerkingen på oppdrag av respektive lands regjering.

For mer informasjon se web sidene :

Finland:

SFS-Miljømerkning
Pb 116
FI-00241 HELSINGFORS
Tel: +358 9 1499 331
Fax: +358 9 1499 3320
www.ecolabel.fi
joutsen@sfs.fi

Danmark:

Miljømærkning Danmark
Dansk Standard
Kollegievej 6
DK-2920 CHARLOTTENLUND
Tel: +45 72 300 450
Fax: +45 72 300 451
www.ecolabel.dk
info@ecolabel.dk

Norge:

Miljømerking
Tordenskiolds gate 6 B
NO-0160 OSLO
Tel: +47 24 14 46 00
Fax: +47 24 14 46 01
www.ecolabel.no
info@ecolabel.no

Island:

Norræn Umhverfismerking á Íslandi
Umhverfisstofnun
Suðurlandsbraut 24
IS-108 REYKJAVÍK
Tel: +354 591 20 00
Fax: +354 591 20 20
www.svanurinn.is
audurj@ust.is

Sverige:

SIS Miljømerkning AB
SE-118 80 STOCKHOLM
Tel: +46 8 55 55 24 00
Fax: +46 8 55 55 24 01
www.ecolabel.se
svanen@ecolabel.se

Dette dokument kan bare kopieres i sin helhet og uten noen form for endring.

Sitat kan benyttes hvis opphavsmannen Nordisk Miljømerking nevnes.

Svanemerking av tekstilservice

075/Høringsforslag 16. mars 2009

Hva er en Svanemerket tekstilservicevirksomhet	1
Hvorfor velge Svanemerking?	1
Hva kan Svanemerkes?	1
Hvordan søker man?	2
Hva kreves for å bli Svanemerket?	3
1 Generelle krav	4
2 Energi og vann	5
3 Vaskekjemikalier.....	10
4 Tekstil	20
5 Utslipp, avfall, emballasje og retursystem	22
6 KVALITETSKONTROLL AV VASKERI	23
7 Poengsammenstilling	24
8 Miljøledelse inklusive myndighetskrav	24
Markedsføring	26
Svanemerkets utforming	26
Etterkontroll.....	27
Hvor lenge gjelder lisensen?	27
Nye kriterier.....	27

Bilag

1	Markedsføring av Svanemerket tekstilservicevirksomhet
2	Tekstilkategorier
3	Energi- og CO ₂ -faktorer
4	Underleverandør rens
5	Bilag for leverandør av vaskekjemikalie
6	Bilag for leverandør av råvare som inngår i vaskekjemikalie
7	Oversettelsesnøkkel for GHS (Global Harmonised System)

Hva er en Svanemerket tekstilservicevirksomhet

Tekstilservicevirksomheter bidrar først og fremst til samfunnets miljøbelastning gjennom deres energiforbruk til damp, maskiner og kjøretøyer; deres anvendelse av materialer og vann samt gjennom utslipp av stoff til vannmiljøet. Det er påvirkninger, som kan ha konsekvenser både globalt, regionalt og lokalt.

Det er stor forskjell på ulike vaskeriers miljøpåvirkning og mange vaskerier har stadig et stort potensial for å forbedre seg på miljøområdet gjennom å optimere f.eks. energi- vann- og kjemikalieforbruk.

Svanen gjør allerede i dag en forskjell og er et verktøy for de virksomheter som etter å ha gjort en ekstra innsats, ønsker å dokumentere dette overfor markedet. Det har vært flere eksempler på at tekstilservicekundene, gjennom sin etterspørsel, har fått vaskerier til å tilpasse seg til Svanen. Gjennom å revidere kriteriene og f.eks. stramme kraftig opp på krav til energiforbruk har vi stadig mulighet for å påvirke tekstilservicebransjen i en positiv retning.

Hvorfor velge Svanemerking?

- Tekstilservicevirksomheten kan bruke varemerket Svanen i sin markedsføring. Svanemerket har troverdighet og er meget godt kjent i Norden.
- Svanemerket er en kostnadseffektivt og enkelt måte for produsenten å kommunisere sitt miljøarbeide og miljøengasjement til kunder og leverandører.
- En miljøtilpasset virksomhet har oftere lavere kostnader pga for eksempel redusert energiforbruk og mindre emballasje og avfall.
- En mer miljøtilpasset drift forbereder tekstilservicevirksomheten på fremtidige miljøkrav.
- Miljøspørsmål er komplekse og det kan ta lang tid å sette seg inn i spesifikke problemstillinger. Svanemerkingen kan ses som en guide til dette arbeide.
- Svanemerking omfatter ikke bare miljøkrav, men også kvalitetskrav fordi miljø og kvalitet ofte går hånd i hånd. Det betyr at en svanelisens også kan ses som et kvalitetsstempel.

Hva kan Svanemerkes?

Kriteriene er en sammenslåing av de tidligere kriterier for Tøyhånduksruller og Vaskerier.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

Produktgruppen omfatter hele serviceytelsen tekstilservice og lisens kan tildeles enkelte produksjonsenheter eller flere enheter i en kjede/konsern. Hver enhet må oppfylle kravene.

Når det gjelder tøyhånduksruller er det mulig å svanemerke enten hele vaskeriet, eller bare den delen av vaskeriet som håndterer tøyhånduksruller.

Hvordan søker man?

Kriteriene for Tekstilservice består av en kombinasjon av obligatoriske krav og poengkrav. De obligatoriske kravene markeres O + nummer og skal alltid oppfylles.

Poengkravene markeres P + nummer og for hvert poengkrav som oppfylles gis et visst poeng. Poengene regnes sammen og for at lisens skal oppnås må en viss poengsum oppfylles.

Symboler i teksten

For hvert krav er det beskrevet hvordan kravet skal dokumenteres. Det finns også ulike symboler som brukes for å lette arbeidet. Symbolene er:

- Kravet kontrolleres på stedet
- Rutine i miljøledelsessystem
- **Send med**

Hvis kravet behøver en forklaring (fotnote f.eks.) skrives den direkte etter kravet, i kursiv tekst (Forklaringstekst).

Søknad

Søknaden sendes til Nordisk Miljømerking i det land tekstilservicevirksomheten drives, se adresser på side 2. Søknaden består av en søknadsblankett og dokumentasjon som viser at kravene oppfylles (finnes spesifisert i kravene).

Mer informasjon og hjelp ved søknad kan fås på de respektive lands hjemmesider.

Salg i andre nordiske land

Hvis lisensen registreres i andre nordiske land gis muligheten for å bruke Svanemerket på et større marked. Da må følgende sendes inn til Nordisk Miljømerking.

- Søknadsskjema for registrering av miljømerket produkt
- Erklæring som viser at nasjonale forskrifter (hygiene) og medlemskap i returordning for emballasje oppfylles.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

Registreringen er kostnadsfri, men årsavgifter må betales i henhold til respektive lands avgiftsregler

Kontroll på stedet

Før lisens bevilges kontrollerer Nordisk Miljømerking på stedet at kravene oppfylles. Ved kontrollen skal underlag for beregninger, original til innsendt dokumentasjon, måleprotokoll, innkjøpsstatistikk og lignende som bekrefter at kravene oppfylles kunne fremvises.

Kostnader

En søknadsavgift betales i forbindelse med at bedriften søker lisens. I tillegg til det kommer en årsavgift basert på den Svanemerkede tekstilservicens omsetning.

Spørsmål

Ved spørsmål, kontakt gjerne Nordisk Miljømerking, se adresser på side 2.

Hva kreves for å bli Svanemerket?

For å få Svanelisens må:

- Samtlige obligatoriske krav oppfylles.
- Minst 11 poeng av den totale poengsum oppnås, tabell 21 kan brukes for å beregne poengsummen.
- Nordisk Miljømerking ha kontrollert på stedet.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

1 Generelle krav

01 Beskrivelse av bedrift og tjeneste

Søkeren skal kort beskrive sin virksomhet og den service som skal leveres og som ønskes Svanemerket:

- Hva slags type service leveres (f.eks. matteservice)
- Hvilke(t) vaskeri(er) inngår i søknaden?
- Oversikt over eventuelle underleverandører av vask og rens (se O3).

Beskrivelse i henhold til ovenstående.

02 Fordeling av tekstilkategorier

Fordelingen av tekstilkategorier ligger til grunn for krav til energi-, vann- og vaskekjemikalieforbruk. Kun antall kg tekstil inn til vaskeriet regnes (omvask regnes ikke med).

Oppgi antall kg og prosentandel av tekstiler på årsbasis (eksklusive omvask) innenfor følgende kategorier:

Tabell 1 Tekstilkategorier.

Tekstilkategorier (se bilag 2):	Antall kg	Prosentandel
Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)		
Arbeidstøy, institusjon/handel/service		
Hotel		
Restaurant		
Sykehus/Pleiehjem		
Dyner og puter		
Matter og mopper		
Tøyhånduksruller		
Industrikluter		
Rens		
Annet		
SUM		

Redegjørelse i henhold til kravet. Nærmere definisjoner av tekstilkategorier, se bilag 2

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

03 Rens

For vaskerier der rens utgjør mindre enn 5,0 vekt-% av tekstilmengden (både internt og eksternt hos eventuelle underleverandører) kan det ikke brukes halogenerte rensedmidler (som f.eks. perkloretylen).

For vaskerier med andel lik eller over 5,0 % av tekstilmengden, kan kun rens i henhold til Svanemerket tekstilrensing benyttes.

- Mengde kjemikalier kjøpt inn til rens, og mengde brukt kjemikalier levert til godkjent mottak skal dokumenteres.
- Antall kg tekstil som vaskeriet totalt håndterer.
- Antall kg tekstil som renses, internt i vaskeri og eksternt hos underleverandører. Ved ekstern rens, oppgi leverandør og renseteknikk. Underleverandør skal fylle ut bilag 4 eller oppgi lisensnummer. Ytterligere dokumentasjon for rens er ikke nødvendig ved bruk av Svanemerket renseri.
- Vedlegg sikkerhetsdatablad for renskjemikalier i henhold til gjeldende direktiv (2001/58/EC eller senere).
- Bekreftelse fra leverandør av mengder og type kjemikalier kjøpt inn
- Bekreftelse fra mottaksfirma av mengder og type kjemikalier mottatt fra vaskeri.

P1 Renseri

Svanemerkede renserier skal leve op en rekke strenge miljøkrav og det tildeles derfor poeng til vaskerier som har under 5,0 % rens og som benytter Svanemerket renseriservice:

- 1 poeng, hvis >70% av rensedøyet behandles på et Svanemerket renseri
- 2 poeng, hvis 100% av rensedøyet behandles på et Svanemerket renseri eller hvis der ikke sendes noe tøy til rens

- Lisensbevis fra underleverandør og årsrapportering fra vaskeri.

2 Energi og vann

04 Energi

Anvendt energi (A_{energi}) på vaskeriet skal være mindre enn eller lik vaskeriets grenseverdi for energi (G_{energi}). Energiforbruket varierer for ulike tekstilkategorier. I tabell 2 er det angitt hvilke faktorverdi (F_{energi}) som skal brukes for hver tekstilkategori. Beregningen av vaskeriets (G_{energi}) og A_{energi} gjøres på årsbasis.

Hvis vaskeriet med målere kan adskille følgende forbruk, så inngår de ikke i beregningen av A_{energi} :

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

- ventilasjon,
- interne rensningsanlegg,
- oppvarming og opplysning av bygninger
- 25% af energiforbruk i evt. VOC-stripper.

Tabell 2 Faktorverdi for energiforbruk, for ulike tekstilkategorier

Tekstilkategorier (se bilag 2)	F_{energi} [kwh/kg*]
Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)Arbeidstøy, industri/kjøkken/ slakteri	3,15
Arbeidstøy, institusjon/handel/service	2,85
Hotel	1,75
Restaurant	2,75
Sykehus/Pleiehjem	2,75
Dyner og puter	3,00
Matter og mopper	1,00
Tøyhånduksruller	1,90
Industrikluter	2,95
Rens	0,00
Annet	1,00

* Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1

Omregningsfaktorer for energi finnes i Bilag 3.

Beregning av G_{ener} og A_{ener}

$$G_{energi} = \sum [(Andel)_i \cdot (F_{energi})_i]$$

$$A_{energi} = 2,5 \cdot A_{el} + A_{brensel}$$

Krav: $A_{energi} \leq G_{energi}$

F_{energi} = Faktorverdi for energiforbruk i kWh/kg pr. Tekstilkategori

$A_{brensel}$ = Anvendt brensel i kWh/kg vask for vaskeriet

$Andel_i$ = Andel av en tekstilkategori i , som oppnås, når den årlige mengden som vaskes av tekstilkategorien i divideres med den totale mengde årlig vask.

G_{energi} = Grenseverdi for total energi i kWh/kg vask for vaskeriet.

A_{energi} = Anvendt energi i kWh/kg vask for vaskeriet.

Ta kontakt med Nordisk Miljømerking hvis elektronisk regneark ønskes.

Beregning som viser at A_{energi} er mindre enn G_{energi} .

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

P2 Energiforbruk

Det gis poeng til vaskerier som har et lavere energiforbruk enn kravnivåene som angitt i tabell 3.

Tabell 3. Poeng for lavt energiforbruk

A_{energi} utgjør mindre enn 50 % av G_{energi}	10 poeng
A_{energi} utgjør mindre enn 60 % av G_{energi}	8 poeng
A_{energi} utgjør mindre enn 70 % av G_{energi}	6 poeng
A_{energi} utgjør mindre enn 80 % av G_{energi}	4 poeng
A_{energi} utgjør mindre enn 90 % av G_{energi}	2 poeng
A_{energi} utgjør mindre enn 95 % av G_{energi}	1 poeng

- Beregning som viser hvor mange poeng som oppnås i henhold til tabell 3.

P3 Utslipp av klimagasser

Valg av energikilde kan sammen med mengden av forbrukt energi ha betydelig innflytelse på tekstilservicens belastning av klimaet. Derfor gis det poeng til de vaskerier, som kan dokumentere et lavt utslipp av klimagasser.

Tabell 4. Poeng for lavt utslipp av klimagasser (gram CO₂ / kg tekstil)

CO_2 fra energiforbruk/kg $\leq G_{\text{energi}} \cdot 50$ g/kg	10 poeng
$G_{\text{energi}} \cdot 50$ g/kg < CO_2 fra energiforbruk/kg $\leq G_{\text{energi}} \cdot 100$ g/kg	8 poeng
$G_{\text{energi}} \cdot 100$ g/kg < CO_2 fra energiforbruk/kg $\leq G_{\text{energi}} \cdot 150$ g/kg	6 poeng
$G_{\text{energi}} \cdot 150$ g/kg < CO_2 fra energiforbruk/kg $\leq G_{\text{energi}} \cdot 200$ g/kg	4 poeng
$G_{\text{energi}} \cdot 200$ g/kg < CO_2 fra energiforbruk/kg $\leq G_{\text{energi}} \cdot 250$ g/kg	2 poeng
CO_2 fra energiforbruk/kg > $G_{\text{energi}} \cdot 250$ g/kg	0 poeng

Gram CO₂ fra energiforbruk beregnes per kg tekstil utfra omregningsfaktorene i Bilag 3.

- Beregning av gram CO₂ fra energiforbruk / kg tekstil, som viser hvor mange poeng som oppnås i henhold til tabell 4.

05 Vannforbruk

Vannforbruket på vaskeriet (A_{vann}) skal være mindre enn eller lik vaskeriets grenseverdi for vann (G_{vann}). Vannforbruket varierer for ulike tekstilkategorier. I tabell 5 er det angitt hvilke faktorverdi (F_{vann}) som skal brukes for hver tekstilkategori. Beregningen av vaskeriets G_{vann} og A_{vann} gjøres på årsbasis.

Vannforbruk inkluderer hele vaskeriets vannforbruk.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

Tabell 5 Faktorverdi for vannforbruk, for ulike tekstilkategorier

Tekstilkategorier (se bilag 1):	F_{vann} [l/kg*]
Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	20,0
Arbeidstøy, institusjon/handel/service	20,0
Hotel	10,0
Restaurant	18,0
Sykehus/Pleiehjem	15,0
Dyner og puter	25,0
Matter og mopper	8,0
Tøyhånduksruller	12,0
Industrikluter	12,0
Rens	0,0
Annet	8,0

* Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1

Beregning:

$$G_{\text{vann}} = \sum [(Andel)_i \cdot (F_{\text{vann}})_i]$$

Krav: $A_{\text{vann}} \leq G_{\text{vann}}$

F_{vann} = Faktorverdi for vannforbruk i liter vann/kg pr. tekstilkategori

$Andel_i$ = Andel av en tekstilkategori i , som oppnås, når den årlige mengden som vaskes av tekstilkategorien i divideres med den totale mengde årlig vask.

G_{vann} = Grenseverdi for totalt vannforbruk i liter/kg vask for vaskeriet.

A_{vann} = Anvendt vannforbruk liter/kg vask for vaskeriet.

Ta kontakt med Nordisk Miljømerking hvis elektronisk regneark ønskes.

Beregning som viser at kravet oppfylles.

P4 Vannforbruk

Det gis poeng for vaskerier med et lavere vannforbruk enn kravnivåene som angitt i tabell 6.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

Tabell 6. Poeng for lavt vannforbruk.

A_{vann} utgjør mindre enn 50 % av G_{vann}	5 poeng
A_{vann} utgjør mindre enn 60 % av G_{vann}	4 poeng
A_{vann} utgjør mindre enn 70 % av G_{vann}	3 poeng
A_{vann} utgjør mindre enn 80 % av G_{vann}	2 poeng
A_{vann} utgjør mindre enn 90 % av G_{vann}	1 poeng

- Beregning som viser hvor mange poeng som oppnås i henhold til tabell 6.

06 Transport

Kravene gjelder transport av tekstil til og fra kunder.

Krav til egne biler:

- Alle sjåfører skal ha gjennomført kurs i miljøriktig/økonomisk kjøring. Nyansatte sjåfører skal ha gjennomført kurset senest 6 måneder etter ansettelse.
- Nyinnkjøpte og nyleasede biler til tekstiltransport skal tilfredsstillende seneste vedtatte Euronorm. Dette gjelder fra og med det er søkt om Svanemerkelisen.
- Kartlegging av mengde og type drivstoff, samt antall kjørte kilometer. Gjelder kjøring i forbindelse med transport av tekstil, både for egne og eksterne biler.

Krav til ekstern transport:

- Ved inngåelse av nye transportkontrakter skal underleverandør dokumentere samme krav som til vaskeriets egne biler og sjåfører. Dette omfatter hele driften til underleverandøren.

- Bekreftelse fra kursholder at sjåfører har deltatt på kurs i miljøriktig/økonomisk kjøring.
- Bekreftelse fra bilprodusent på at de nyinnkjøpte bilene (fra og med søknad om Svanemerkelisen) tilfredsstillende seneste vedtatte Euronorm (nummer 5 eller senere)
- Sammenstilling av kartlegging av mengde og type drivstoff samt antall kjørte kilometer.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

P5 Transport – partikkelfilter

Det gis poeng om andel av transport av tekstil, skjer med en viss andel kjøretøyer som har partikkelrensing (for eksempel filter) , som angitt i tabell 7.

Tabell 7 Partikkelrensing på dieselkjøretøyer

Mer enn 90% av alle dieselbiler til distribusjon er utstyrt med partikkelrensing og/eller lever opp til Euronorm 4 eller 5 for partikler	3 poeng
Mer enn 60% av alle dieselbiler til distribusjon er utstyrt med partikkelrensing og/eller lever opp til Euronorm 4 eller 5 for partikler	2 poeng
Mer enn 30% av alle dieselbiler til distribusjon er utstyrt med partikkelrensing og/eller lever opp til Euronorm 4 eller 5 for partikler	1 poeng

- Oppgi antall biler totalt, samt antall og andel dieselbiler med partikkelfilter og/eller antall biler som lever opp til Euronorm 4 eller 5 for partikler.

P6 Transport –miljømerket drivstoff

Det gis poeng for bruk av Svanemerket drivstoff, i henhold til følgende tabell.

Tabell 8. Svanemerket drivstoff

Svanemerket drivstoff utgjør mer enn 15 % av drivstofforbruket til distribusjon	3 poeng
Svanemerket drivstoff utgjør mer enn 10 % av drivstofforbruket til distribusjon	2 poeng
Svanemerket drivstoff utgjør mer enn 5 % av drivstofforbruket til distribusjon	1 poeng

- Oppgi type og mengde drivstoff brukt ved transport av tekstil.

3 Vaskekjemikalier

Med vaskekjemikalier menes alle kjemikalier som kommer i kontakt med tekstilet. For flere av kjemikaliekravene kan det være aktuelt at Nordisk Miljømerking mottar dokumentasjon direkte og konfidensielt fra kjemikalieleverandøren. På bakgrunn av denne dokumentasjonen vil Nordisk Miljømerking kunne gi lisenssøker tilbakemelding om kravet overholdes eller ei.

Som inngående stoff regnes alle stoff i vaskekjemikaliet, også tilsatte additiver i ingredienser (f.eks. konserveringsmidler og stabilisatorer), men ikke forurensinger fra råvareproduksjonen. Som forurensninger regnes rester fra råvareproduksjonen som inngår i vaskekjemikaliet i konsentrasjoner under 0,01%. Stoffe som er tilsatt en råvare bevisst eller med et formål, regnes ikke som forurensning uansett konsentrasjon.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

07 Klassifisering av vaskekjemikalier

Vaskekjemikalier skal ikke være klassifisert i henhold til fareklasser og risikosestninger angitt i tabell 9.

Tabell 9. Uønskede fareklasser/risikosestninger for vaskekjemikalier.

Klassifisering	Fareklasser og risikosestninger
Miljøfarlig*	N med R50, R50/53 eller R51/53. R52, R53 eller R52/53 uten N.
Meget giftig	T+ med R26, R27, R28 og/eller R39
Giftig	T med R23, R24, R25, R39 og/eller R48
Helseskadelig**	Xn med R20, R21, R48, R65 og/eller R68
Allergifremkallende	Xn med R42*** og/eller Xi med R43
Kreftfremkallende	T med R45 og/eller R49 (Carc1 eller Carc2) eller Xn med R40 (Carc3)
Mutagent	T med R46 (Mut1 eller Mut2) eller Xn med R68 (Mut3)
Reproduksjonstoksisk	T med R60, R61, R64 og/eller R33 (Rep1 eller Rep2) eller Xn med R62, R63, R64 og/eller R33 (Rep3)

* Minst 95 vekt-% av årlig innkjøpt mengde vaskekjemikalier skal ikke være klassifisert som miljøfarlig.

** Unntatt er produkter, hvor klassifiseringen skyldes innholdet av oksalsyre (CAS 144-62-7) eller pereddiksyre (CAS 79-21-0).

*** Unntatt er plet-forbehandlingsmidler med enzymer.

Klassifiseringen gjelder i henhold til direktiv 67/548/EEG og 1999/45/EU med senere endringer og tilpasninger.

Ved overgang til GHS (Globally Harmonised System) kan kravene til klassifisering av produkt konverteres i henhold til tabell i Bilag 7.

Vær oppmerksom på at det er produsenten som er ansvarlig for klassifiseringen.

- Sikkerhetsdatablad/produktblad i henhold til direktiv 2001/58/EU.
- Utfylt og underskrevet erklæring fra produsent (bilag 5)
- For Svanemerke vaskekjemikalier: oppgi kun produktnavn og lisensnummer.

08 Klassifisering av inngående stoffer i vaskekjemikalier

Inngående stoffer i vaskekjemikalier skal ikke være klassifisert i henhold til fareklasser og risikosestninger angitt i tabell 10.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

Tabell 10. Uønsket klassifisering av inngående stoffer i vaskekjemikalier.

Klassifisering	Fareklasser og risikosestninger
Allergifremkallende	Xn med R42 – gjelder utelukkende sprayprodukter
Kreftfremkallende	T med R45 og/eller R49 (Carc1 eller Carc2) eller Xn med R40 (Carc3)
Mutagent	T med R46 (Mut1 eller Mut2) eller Xn med R68 (Mut3)
Reproduksjonstoksisk	T med R60, R61, R64 og/eller R33 (Rep1 eller Rep2) eller Xn med R62, R63, R64 og/eller R33 (Rep3)

- Sikkerhetsdatablad/produktblad for alle inngående stoffer (i alle vaskekjemikalier) i henhold til direktiv 2001/58/EU.
- Erklæring fra råvareleverandør (Bilag 6)
- For Svanemerke vaskekjemikalier: oppgi kun produktnavn og lisensnummer.

09 Vaskekjemikalienes innhold av miljøfarlige ikke lett nedbrytelige stoffer

Anvendelse av stoffer som er giftige for vannmiljøet og ikke nedbrytes lett i vannmiljøet (stoffer med risikosestningene R50/53, R51/53 og R52/53) begrenses i henhold til følgende:

Krav: $100 \cdot A_{R50/53} + 10 \cdot A_{R51/53} + A_{R52/53} \leq 1,3$ g/kg levert tekstil

A_{R50/53} er den anvendte mengde stoffer med R50/53 i g per kg levert tekstil

A_{R51/53} er den anvendte mengde stoffer med R51/53 i g per kg levert tekstil

A_{R52/53} er den anvendte mengde stoffer med R52/53 i g per kg levert tekstil

- Sammenstilling av vaskekjemikalienes innhold av R50/53, R51/53 og R52/53 klassifiserte forbindelser per kg levert tekstil.
- Beregninger som viser at kravet oppfylles.

010 Begrensning av vaskekjemikalienes samlede fortynningsvolum (CDV – kritisk fortynningsvolum)

For hver tekstilkategori er det i tabell 11 angitt faktorverdier for vaskekjemikalienes samlede kritiske fortynningsvolum (F_{CDV}). Det kan enten brukes akutt verdier (CDV_{akutt}) eller kroniske verdier (CDV_{kronisk}).

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

Tabell 11. Faktorverdier (F) for CDV_{akutt} og $CDV_{kronisk}$ i ulike tekstilkategorier.

Tekstilkategorier (se bilag 1):	$F_{CDV_{akutt}}$ [liter/kg*]	$F_{CDV_{kronisk}}$ [liter/kg*]
Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	450.000	225.000
Arbeidstøy, institusjon/handel/service	350.000	175.000
Hotel	150.000	75.000
Restaurant	250.000	125.000
Sykehus/Pleiehjem	250.000	125.000
Dyner og puter	150.000	75.000
Matter og mopper	150.000	75.000
Tøyhånduksruller	150.000	75.000
Industrikluter	400.000	200.000
Rens	0	0
Annet	150.000	75.000

* Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1

Bergning av kritisk fortynningsvolum (CDV):

$$G_{CDV} = \sum [(Andel)_i \cdot (F_{CDV})_i]$$

Krav til CDV : $A_{CDV} \leq G_{CDV}$

G_{CDV} er grenseverdien for kjemikalieforbrukets kritiske fortynningsvolum regnet i liter per kg tekstil levert. Det er det vektete gjennomsnitt av faktorverdier, som gir grenseverdien for et vaskeri.

$(F_{CDV})_i$ er faktorverdien for CDV i liter per kg tekstil levert for den enkelte tekstilkategori i .

A_{CDV} er den kritiske fortyndingsvolumen for den anvendte kjemi på vaskeriet i liter per levert kg tekstil.

Dokumentasjon skal i første rekke henvise til DID-listen datert 2007 eller senere. For stoff som ikke omfattes av listen kan annen dokumentasjon f.eks testrapporter eller litteraturreferanser brukes.

DID-listen: Detergents Ingredients Database.Link:

http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/pdf/did_list/didlist_part_a_da.pdf

Bergning av CDV er definert her, og nedenfor:

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/pdf/did_list/didlist_part_b_da.pdf

CDV beregnes ut fra formlene nedenfor. CDV beregnes for samtlige stoffer i det enkelte vaskekjemikalie, og for alle vaskekjemikalier som kravet omfatter:

$$CDV_{akutt} = \sum CDV_i = \sum (dose_i \times DF_i \times 1000 / TF_{akutt}), \text{ eller}$$

$$CDV_{kronisk} = \sum CDV_i = \sum (dose_i \times DF_i \times 1000 / TF_{kronisk}), \text{ hvor}$$

$dose_i$ = den inngående mengde av det enkelte stoff i g / kg tekstil

DF_i = nedbrytningsfaktoren for stoff i som den fremgår av DID-listen

TF_{akutt} = akutt toksisitetsfaktor som den fremgår av DID-listen

$TF_{kronisk}$ = kronisk toksisitetsfaktor som den fremgår av DID-listen

På grunn av stoffenes nedbrytning i vaskeprosessen regnes det etter egne regler på 3 stoffer:

- Aktivt klor som f.eks. natriumhypokloritt – medtas ikke i beregningen av CDV. Bruken av aktivt klor er begrenset specifikt i krav O11.
- Hydrogenperoksid (H_2O_2) – medtas ikke i beregningen av CDV.
- Pereddikesyre tas med i beregningen som eddikesyre.

- Beregning av G_{CDV} (grenseverdi for CDV) og A_{CDV} (vaskeriets CDV-verdi), som viser at kravet oppfylles. Oppgi om det benyttes verdier for CDV_{akutt} eller $CDV_{kronisk}$.

P7 Poengmulighet for CDV-verdier

Vaskerier gis mulighet for poeng hvis følgende CDV-verdier oppnåes:

Tabell 12. Kritisk fortyndingsvolum CDV – poengmulighet.

A_{CDV} utgjør mindre enn 50 % af G_{CDV}	5 poeng
A_{CDV} utgjør mindre enn 60 % af G_{CDV}	4 poeng
A_{CDV} utgjør mindre enn 70 % af G_{CDV}	3 poeng
A_{CDV} utgjør mindre enn 80 % af G_{CDV}	2 poeng
A_{CDV} utgjør mindre enn 90 % af G_{CDV}	1 poeng

- Beregning av oppnådd %-andel A_{CDV} av G_{CDV} , som viser hvor mange poeng som oppnås. Se også O10

O11 Begrensning av vaskekjemikalienes innhold av klor

For hver tekstilkategori er det i tabell 13 angitt faktorverdier for vaskekjemikalienes innhold av klor.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

Tabell 13. Faktorverdier (F) for klor i ulike tekstilkategorier.

Tekstilkategorier (se bilag 1):	F _{klor} [mg/kg*]
Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	300,0
Arbeidstøy, institusjon/handel/service	50,0
Hotel	80,0
Restaurant	350,0
Sykehus/Pleiehjem	90,0
Dyner og puter	0,0
Matter og mopper	0,0
Tøyhånduksruller	25,0
Industrikluter	0,0
Rens	0,0
Annet	0,0

* Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1

Grenseverdien G_{klor} beregnes på følgende generelle måte på årsbasis:

Klorberegning:

$$G_{klor} = \sum [(Andel)_i \cdot (F_{klor})_i]$$

Krav til klor: $A_{klor} \leq G_{klor}$

G_{klor} er grenseverdien for forbruket av aktivt klor på et vaskeri målt i mg aktivt klor per kg tekstil levert. Det er det vektete gjennomsnitt av faktorverdier, som gir grenseverdien for et vaskeri.

$(F_{klor})_i$ er faktorverdien for aktivt klor i mg per kg tekstil levert for den enkelte tekstilkategori i .

A_{klor} er den anvendte mengde aktivt klor på vaskeriet i mg per levert kg tekstil.

Beregning av G_{klor} (grenseverdi for klor) og A_{klor} (vaskeriets klorverdi), som viser at kravet oppfylles.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

P8 Poengmuliget ved lavt forbruk av klor

Vaskerier kan oppnå poeng ved lavt klorforbruk som angitt i tabell 14 nedenfor. Vaskerier som utelukkende vasker tekstiler hvor FV_{klor} er null, får automatisk 2 poeng.

Tabell 14. Klorforbruk og poengmulighet

A_{klor} utgjør minde enn 50% av G_{klor}	5 poeng
A_{klor} utgjør minde enn 60% av G_{klor}	4 poeng
A_{klor} utgjør minde enn 70% av G_{klor}	3 poeng
A_{klor} utgjør minde enn 80% av G_{klor}	2 poeng
A_{klor} utgjør minde enn 90% av G_{klor}	1 poeng

- Beregning av oppnådd %-andel A_{klor} av G_{klor} , som viser hvor mange poeng som oppnås. Se også O11

O12 Begrensning av vaskekjemikalienes innhold av fosfor

For hver tekstilkategori er det i tabell 13 angitt faktorverdier for vaskekjemikalienes innhold av fosfor.

Tabell 15. Faktorverdier (F) for fosfor (P) i ulike tekstilkategorier.

Tekstilkategorier (se bilag 1):	F_P [g/kg*]
Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	1,75
Arbeidstøy, institusjon/handel/service	1,25
Hotel	0,50
Restaurant	1,00
Sykehus/Pleiehjem	0,75
Dyner og puter	0,50
Matter og mopper	0,50
Tøyhånduksruller	0,50
Industrikluter	1,50
Rens	0,00
Annet	0,50

* Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1

Grenseverdien G_P beregnes på følgende generelle måte på årsbasis:

Fosforberegning:

$$G_P = \sum [(Andel)_i \cdot (F_P)_i]$$

Krav til fosfor: $A_P \leq G_P$

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

G_P er grenseverdien for forbruket av P på et vaskeri målt i g P per kg tekstil levert. Det er det vektete gjennomsnitt av faktorverdier, som gir grenseverdien for et vaskeri.

$(F_P)_i$ er faktorverdien for P i g per kg tekstil levert for den enkelte tekstilkategori i .

A_P er den anvendte mengde P på vaskeriet i g per levert kg tekstil.

- ☒ Beregning av G_P (grenseverdi for fosfor) og A_P (vaskeriets fosforverdi), som viser at kravet oppfylles.

013 Begrensning av vaskekjemikalienes innhold av ikke anaerobt nedbrytbare stoffer

For hver tekstilkategori er det i tabell 13 angitt faktorverdier for vaskekjemikalienes innhold av ikke anaerobt nedbrytbare stoffer.

Tabell 16. Faktorverdier (F) ikke anaerobt nedbrytbare stoffer (anNBO) i ulike tekstilkategorier.

Tekstilkategorier (se bilag 1):	F_{anNBO} [g/kg*]
Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	1,75
Arbeidstøy, institusjon/handel/service	1,25
Hotel	0,50
Restaurant	1,00
Sykehus/Pleiehjem	0,75
Dyner og puter	0,50
Matter og mopper	0,50
Tøyhånduksruller	0,50
Industrikluter	1,50
Rens	0,00
Annet	0,50

* Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1

Grenseverdien G_{anNBO} beregnes på følgende generelle måte på årsbasis:

Beregning av stoff som ikke er anaerobt nedbrytbare (anNBO):

$$G_{anNBO} = \sum [(Andel)_i \cdot (F_{anNBO})_i]$$

Krav til anNBO: $AV_{anNBO} \leq GV_{anNBO}$

G_{anNBO} er grenseverdien for forbruket av stoff som ikke brytes anaerobt ned, på et vaskeri målt i g-anNBO per kg tekstil levert. Det er det vektete gjennomsnitt av faktorverdier, som gir grenseverdien for et vaskeri.

$(F_{anNBO})_i$ er faktorverdien i g-anNBO per kg tekstil levert for den enkelte tekstilkategori i .

A_{anNBO} er den anvendte mengde anNBO på vaskeriet i g-anNBO per levert kg tekstil.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

- ☒ Dokumentasjon av anaerob nedbrytbarhet skal i første rekke henviser til DID-listen datert 2007 eller senere. For stoff som ikke omfattes av listen kan annen dokumentasjon f.eks testrapporter eller litteraturreferanser brukes.
DID-listen: Detergents Ingredients Database.Link:
http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/pdf/did_list/didlist_part_a_da.pdf
http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/pdf/did_list/didlist_part_b_da.pdf
- ☒ Beregning av G_{anNBO} (grenseverdi for anNBO) og A_{anNBO} (vaskeriets anNBO-verdi), som viser at kravet oppfylles.

014 Tensider, lett nedbrytbarhet aerob og anaerob

Alle tensider skal være lett aerobt nedbrytbare i henhold til testmetode nr 301 A - F i OECD guidelines for testing of chemicals eller andre tilsvarende testmetoder.

Alle tensider skal være anaerobt nedbrytbare, hvilket betyr minst 60% nedbrytbarhet under anaerobe forhold, i henhold til ISO 11734, ECETOC nr 28 eller tilsvarende testmetoder.

Dokumentasjon skal i første rekke henviser til DID-listen datert 2007 eller senere. For tensider som ikke omfattes av listen kan annen dokumentasjon f.eks testrapporter eller litteraturreferanser brukes.

DID-listen: Detergents Ingredients Database.Link:
http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/pdf/did_list/didlist_part_a_da.pdf

- ☒ For Svanemerke vaskekjemikalier: oppgi kun produktnavn og lisensnummer.
- ☒ Henvisning til DID-listen. For tensider som ikke omfattes av listen kan annen dokumentasjon f.eks testrapporter eller litteraturreferanser brukes.

015 Stoffer som ikke får inngå i vaskekjemikaliet

Vaskekjemikaliet kan ikke inneholde:

Alkylfenoletoksyler (APEO) og/eller alkylfenolderivater (APD)

LAS (lineære alkylbensen sulfonater)

DADMAC (dialkyldimetylammoniumklorid)

PFAS (per- og polyflouerede alkylerte forbindelser)

Borsyre og borater

Optisk hvitt

NTA

Parfyme

Triclosan

EDTA

PBT (persistente, bioakkumulerbare og toksiske stoffer - Bilag XIII i REACH (Forordning 1907/2006/EF))

vPvB (veldig persistente og veldig bioakkumulerbare - Bilag XIII i REACH (Forordning 1907/2006/EF))

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

Stoff på EU's liste over 118 stoffer, med dokumentasjon for hormonforstyrrende eller potensielt hormonforstyrrende effekter:

<http://www.mst.dk/Kemikalier/Fokus+paa+saerlige+stoffer/Hormonforstyrrende+stoffer/EUs+liste+over+hormonforstyrrende+stoffer/> (Oppdatert 21. mai 2007, eller senere endringer)

Halogenerte flammehemmere

Nanopartikler bestående av metall-, karbon- eller fluorforbindelser.

- Erklæring fra produsent som viser at kravet er oppfylt (utfylt bilag 5)
- Erklæring fra råvareleverandør som viser at kravet er oppfylt (utfylt bilag 6).
- For Svanemerke vaskekemikalier: oppgi kun produktnavn og lisensnummer.

O16 Fargestoffer

Fargestoffer skal enten være godkjente til bruk i matvarer eller ikke være bioakkumulerbare. Farvestoffer anses ikke for å være bioakkumulerbare, hvis BCF < 100 eller logKow < 3,0. Hvis begge verdier er tilgjengelige er det en faktisk målt BCF-verdi, som er avgjørende.

- Dokumentasjon av BCF, logKow eller oppgi E-nummer.

P9 Poengmulighet for Svanemerke, Blomstmerke og/eller Bra Miljöval-merke tekstilvaskemidler for profesjonelle brukere.

Bruk av Svanemerke, Blomstmerke og/eller Bra Miljöval merke tekstilvaskemidler for profesjonelle brukere, gir poeng som angitt i tabell 17:

Tabell 17. Poengmulighet for miljømerkede tekstilvaskemidler

Andel tekstilvaskemidler merket med Svanen, Blomsten og/eller Bra Miljöval	Poeng
90 vekt% eller mer	9
70 vekt-% eller mer	7
50 vekt-% eller mer	5
30 vekt% eller mer	3
10 vekt% eller mer	1

- Beregning med oversikt over produktnavn, type merking, lisensnummer/angivelse av lisensens varighet og mengde på årsbasis.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

4 Tekstil

017 Krav til tekstiler

På årsbasis skal svanemerket tekstilservice leve opp til følgende krav:

$$\frac{\text{mengde}_{\text{Svanemerket / Blomstmerket}} \cdot 2,5 + \text{mengde}_{\text{Økotex100}}}{\text{mengde}_{\text{arbeidstøy}} + \text{mengde}_{\text{flattøy}}} \geq 75\%$$

Hvor:

- $\text{mengde}_{\text{Svanemerket/Blomstmerket}}$ er den innkjøpte mengde (kr eller kg) Svanemerket/Blomstmerket produkter.
- $\text{mengde}_{\text{Økotex100}}$ er den innkjøpte mengde (kr eller kg) av produkter, som lever opp til Økotex100-standarden
- $\text{mengde}_{\text{arbeidstøy}}$ er den innkjøpte mengde (kr eller kg) arbeidstøy.
- $\text{mengde}_{\text{flattøy}}$ er den innkjøpte mengde (kr eller kg) flattøy, som skal rulles (f.eks. sengetøy, duker, håndkleruller, etc.)

Kravet gjelder de vaske-tekstiler innen kategorien arbeidsklær og flattøy som skal rulles og som vaskeriet selv eier.

- Kopi av gjeldende lisensbevis fra Øko-Text 100, eller Svanen/Blomsten.
- Oversikt over hvilke tekstiler med produktnavn, som oppfyller krav hos Øko-Text 100 eller Svanen/Blomsten, kg innkjøpt for hver av disse samt beregning av vekt-% totalt.
- En oversikt fra tekstilleverandør som viser sammenhengen mellom Øko-Text sertifikat og ferdige tekstiler.
- Erklæring fra tekstilleverandør om at tekstiler som har Øko-Text sertifikat, ikke er blitt etterbehandlet med noen form for kjemi.
- Beregninger som viser at kravet er oppfylt.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

P10 Poeng for miljømerket tekstil

Ved høyere andeler av miljømerkede tekstiler enn minimumskravet, kan det scores poeng som angitt i tabell 18. Beregnes utfra:

$$\frac{\text{mengde}_{\text{miljømerket}}}{\text{mengde}_{\text{arbeidstøy}} + \text{mengde}_{\text{fl. atøy}}} * 100\% = \text{vekt\% Svane / Blomstmerket}$$

Tabell 18. Poeng for miljømerket tekstil.

Vekt-% Svanemerket/ Blomstmerket	Poeng
Mer enn 50 %	8
Mer enn 35 %	6
Mer enn 20 %	4
Mer enn 10 %	2
Mer enn 5 %	1

- Som O15 Krav til tekstiler med hensyn til Svanen/Blomsten. Beregn og angi poeng.

P11 Kartlegging av tekstiltap

Ved å gjøre rede for tap av tekstil som angitt i dokumentasjonskrav i tabell 19, kan 2 poeng oppnås.

Tabell 19. Poeng for kartlegging av tekstiltap.

	Poeng
Gjør rede for mengde (kg) og type tekstil innkjøpt og hvor mye som går ut av produksjonssyklusen (lo/bomullsrester fra tekstil i tørkeprosess, tekstil som gis bort til gjenbruk, tekstil som leveres til avfallsfirma, svinn)	2

- Bekreftelse fra tekstilleverandør på innkjøpt mengde av ulike tekstiltyper.
- Bekreftelse fra mottaker av tekstiler som gis bort til gjenbruk (type og mengde)
- Bekreftelse fra avfallsfirma om antall kg tekstil mottatt som avfall.
- Beregning av antall kg lo/bomullsrester fra tekstil i tørkeprosess.
- Estimert over antatt kg svinn innenfor ulike tekstiltyper

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

018 Code of conduct /leverandørpolitikk

Virksomheten skal ha en "code of conduct" i relasjon til innkjøp av tekstiler, som stiller krav til leverandøren av tekstiler samt til tekstilprodusenten om, at de 10 prinsipper i FN's Global Compact skal respekteres og etterleves.

Note: FN's Global Compact er 10 prinsipper, som dekker menneskerettigheter, arbeidstagerrettigheter, miljø og anti-korrupsjon. Les mer på <http://www.unglobalcompact.org/>

Hvis lisensinnehaveren bryter mot sin "code of conduct" kan miljømerkingslisensen dras inn.

- Kopi av leverandørpolitikk/code of conduct.
- Beskrivelse av, hvordan code of conduct formidles til leverandøren og hvordan det følges opp på leverandørens og tekstilprodusentens etterlevelse.

5 Utslipp, avfall, emballasje og retursystem

019 Krav til vannutslipp

Vannutslipp til vaskeriet skal oppfylle de krav som lokale/kommunale myndigheter stiller.

Om det vaskes mer enn 5% industrikluter skal avløpsvannet renses innen det slippes ut fra vaskeriet til det kommunale avløpsnett. Slammet fra vaskeriets renseanlegg skal håndteres som miljøfarlig avfall og håndteringen skal være godkjent av miljømyndigheter i landet.

- Dokumentasjon som viser at anlegget oppfyller eventuelle myndighetskrav
- Vaskerier som vasker industrikluter skal fremvise hvilke lover/bestemmelser som gjelder og hvordan disse oppfylles. Dokumentasjon over rutiner for rensing av avløpsvannet før utslipp til kommunalt avløpsnett og håndtering av slammet.

020 Produksjonsavfall og retursystem

Vaskeriet skal ha en skriftelig for plan om avfallssortering innen bedriftsområdet med hensyn til papir, papp, metall, plast, tekstil og miljøfarlig avfall. Det skal fremgå hvordan avfallet kildesorteres og hvem som mottar det.

- Beskrivelse av hvordan avfallet kildesorteres, og hvem som mottar det.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

021 Retursystem for produkter og emballasje

Nasjonale regler, lover og/eller bransjeavtaler angående retursystem for produkter og emballasje skal oppfylles i de nordiske land der den miljømerkede tjenesten markedsføres. Vaskeriet skal tilby sine kunder å ta med vaskeriets plastavfall.

- Kopi av medlemsbevis eller annen bekreftelse av hvilke former for retursystem som produsenten og/eller importøren deltar i.
- Bekrefte at vaskeriet tilbyr sine kunder å ta i retur vaskeriets plastavfall.

022 Leveranse av vaskekjemikalier

Vaskekjemikalier skal enten leveres i returbeholdere eller i gjenvinnbare sekker og dunker. Leveranse over 100 kg skal skje i returemballasje. Mindre emballasje skal være i gjenvinnbart eller brennbart materiale. Plastmateriale skal være merket. PVC eller andre klorerte plaster kan ikke inngå i emballasje eller etikett.

- Beskrivelse av emballasje for leveranse av vaskekjemikalier (beregnet for x liter/ y kg, type (sekk, tønne etc) og materialtype).
- Bekreftelse fra leverandør om at PVC eller annen klorert plast ikke inngår i emballasje eller etikett.

6 KVALITETSKONTROLL AV VASKERI

023 Krav på vaskeriets kvalitetskontroll

Vaskeriet skal oppfylle og leve etter de kvalitetskrav og arbeidsmiljøkrav som er satt av det nasjonale vaskeriforbund. Om det nasjonale vaskeriforbund ikke har noe kvalitetskrav, skal kvalitetskravene fra det nasjonale kvalitetsorganet for vaskerier oppfylles og etterleves.

- Kopi av rapport fra kvalitetskontroll utført av ekstern og upartisk inspektør som viser at kravene oppfylles.
- Hvis aktuelt; tilleggsdokumentasjon for vaskerier som leverer til sykehus.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

7 Poengsammenstilling

024 POENGSAMMENSTILLING

Vaskeriet skal oppnå minimum 11 poeng. I følgende tabell er det oppsummert hvilke områder man kan score poeng i.

Tabell 21. Poengsammenstilling.

Poengområde	Antall poeng oppnådd	Maksimalt oppnåelige poeng
P1 Renseri		2 poeng
P2 Energiforbruk		10 poeng
P3 Klimagasser		10 poeng
P4 Vannforbruk		5 poeng
P5 Transport – partikkelfilter		3 poeng
P6 Transport - miljømerket drivstoff		3 poeng
P7 CDV		5 poeng
P8 Klor		5 poeng
P9 Svane/Blomst/Bra Miljöval-merkede tekstilvaskemidler		9 poeng
P10 Miljømerket tekstil		8 poeng
P11 Kartlegging tekstiltap		2 poeng
Total	Sum: Minimumskrav: 11 poeng	

Sammenstilling av poeng i henhold til tabell 21

8 Miljøledelse inklusive myndighetskrav

025 Miljøpolicy

Tekstilservicevirksomheten skal formulere en kortfattet miljøpolicy der ambisjonsnivå samt målsetningen for miljøarbeidet beskrives. Miljøpolicyen skal være undertegnet av VD/Administrerende direktør.

Kopi av miljøpolicyen.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

026 Organisasjon og ansvar

Et organisasjonsskjema skal settes opp. Ansvar og kompetanse for, fra et miljøsynspunkt, sentrale funksjoner skal defineres. Ansvar for Svanelisens, markedsføring, informasjon, kvalitetsikring og innkjøp skal fremgå samt kontaktperson mot Nordisk Miljømerking.

Kopi av organisasjonsskjema.

027 Endringer og avvikelser

Planlagte endringer som påvirker Svanens krav skal meddeles/godkjennes av Nordisk Miljømerking. Uforutsette avvik som påvirker Svanens krav skal rapporteres til Nordisk Miljømerking.

Kopi av rutiner for planlagte og uforutsette endringer som påvirker Svanens krav.

028 Kunnskap om Svanens krav

Alle ansatte og underleverandører som deltar i den daglige virksomheten og har direkte innflytelse på overholdelse av Svanens krav skal ha kunnskap om Svanens krav for å sikre at disse oppfylles.

Kopi av plan for formidling av kunnskap om Svanens krav i henhold til kravet

029 Innkjøp

Rutiner skal foreligge for å sikre at innkjøp av varer og tjenester som omfattes av Svanens krav, oppfyller disse.

Kopi av rutiner for innkjøp som sikrer at Svanens krav oppfylles.

030 Dokumentasjon fra søkeren

Kopi av søknaden samt fakta- og beregningsunderlag (inklusive testrapporter, dokument fra underleverandører og lignende) for den dokumentasjon som sendes inn i forbindelse med søknaden skal finnes samlet.

Kontrolleres på stedet.

031 Lover og forordninger

Tekstilvirksomheten skal sikre at gjeldende bestemmelser for sikkerhet, arbeidsmiljø, miljølovgivning og anleggspesifikke vilkår/konsesjoner følges på samtlige produksjonssteder for den Svanemerkede tjenesten.

Hvis kravet ikke oppfylles kan Nordisk Miljømerking inndra lisensen.

Bekreftelse fra søker om at gjeldende bestemmelser for sikkerhet, arbeidsmiljø, miljølovgivning og anleggspesifikke vilkår/konsesjoner følges.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

032 Markedsføring

Markedsføring av den Svanemerkeede tekstilservicevirksomhet skal skje i henhold til ”Regler for nordisk miljømerking” 12 desember 2001 eller senere versjoner.

Utfylt bilag 1.

033 Periodisk oppfølging

Hvert år skal miljøkravene følges opp etter en sjekklister fra Nordisk Miljømerking..

Hver måned skal vaskeriet ha egenkontroll på minimum vann og energi.

Tekstilservice-enhet fyller ut elektronisk sjekklister (mottatt fra Miljømerking) og sender denne med e-post til Miljømerking.

Rutiner for gjennomføring av egenkontroll sjekkes ved kontrollbesøk.

Markedsføring

Miljømerket Svanen er et varemerke som er godt kjent og respektert i Norden. Det Svanemerkeede produktet/tjenesten kan markedsføres med Svanemerket så lenge lisensen er gyldig.

Merket skal plasseres slik å det ikke oppstår tvil om hva merkingen betyr og slik at det fremgår at tekstilservicevirksomheten er miljømerket.

Mer om markedsføring kan leses i ”Regler for nordisk miljømerking” 12. desember 2001 eller senere versjoner.

Svanemerkets utforming

Svanemerket har følgende utforming:

123 456

Hver lisens får ett unikt lisensnummer som skal brukes sammen med merket.

Mer om merkets utforming kan leses i ”Regler for nordisk miljømerking” 12. desember 2001 eller senere versjoner.

Krav om undertekst: Tekstilservice – eller Tøyhåndukrullservice

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

Etterkontroll

Nordisk Miljømerking kan kontrollere at tekstilservicevirksomheten oppfyller Svanens krav også etter at lisens er bevilget. Det kan f.eks. skje gjennom besøk på stedet eller ved stikkprøvekontroll.

Viser det seg at tekstilservicevirksomheten ikke oppfyller kravene kan lisensen inndras.

Hvor lenge gjelder lisensen?

Nordisk Miljømerking fastsatte kriteriene for XX den DAG MÅNED ÅR og de gjelder til og med DAG MÅNED ÅR.

Miljømerkingslisensen gjelder så lenge kriteriene oppfylles og så lenge kriteriene er gyldige. Kriteriene kan forlenges eller justeres, i slike tilfeller forlenges lisensen automatisk og lisensinnehaveren meddeles dette.

Senest 1 år før utløpsdato, skal det meddeles hvilke kriterier som deretter skal gjelde. Lisensinnehaveren tilbys da muligheten for å fornye lisensen.

Nye kriterier

Se på muligheten av å stille krav til emballasje fra vaskeri til kunde.

Se på mulighet for å stille krav til renseanlegg og/eller utslipp av tungmetaller fra vaskerier, som vasker sterkt tilsmusset arbeidstøy eller lignende.

Se på om det kan stilles noen spesifikke krav til vaskerier som vasker tekstiler til sykehus (skjerpede krav til infeksjonshygiene som for eksempel DS DS 2451-8) og krav til ”advarsel-bekledning” (krav til refleksjon av reflekser også etter vask etter EN 471) og tilsvarende spesifikke og relevante kvalitetskrav.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

Bilag 1

Markedsføring av Svanemerket tekstilservicevirksomhet

Vi bekrefter hermed at vi kjenner til reglene for bruk av det nordiske miljømerket Svanen i henhold til ”Regler for nordisk miljømerking” og vi forsikrer at markedsføringen av den Svanemerkede tekstilservicevirksomhet skal gjennomføres i henhold til disse regler.

Vi bekrefter også at vi har kjennskap til innholdet i kriteriene for Svanemerking av tekstilservice.

Vi forsikrer at de innen vårt foretak som markedsfører den Svanemerkede tekstilservicevirksomhet skal informeres om kriteriene for Svanemerking av tekstilservice samt ”Regler for nordisk miljømerking”.

_____	_____
Sted/dato	Foretak
_____	_____
Kontaktperson	Telefon
_____	_____
Markedsføringsansvarlig	Telefon

Ved skifte av personale skal en ny bekreftelse sendes til miljømerkingsorganisasjonen.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

Bilag 2

Tekstilkategorier

1	Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	Bekledning som f.eks. arbeidstøy til mekanisk industri, matvarevareindustri, medisinsk industri og lignende samt bekledning til slaktere, kokker og lignende. Kjøkkenkluter, gulvkluter, kokketøy, kjøkkenhåndklær (DK:viskestykker) o.l. til restaurant- og storkjøkkener m.v. Disse tekstiler er ofte kjennetegnet ved en sterk besmussningsgrad og kan være vanskelig å få rene.
2	Arbeidstøy, institusjon/handel/service	Bekledning fra servicevirksomheter, butikker, hoteller, hospitaler, pleiehjem og andre institusjoner. Her er der ofte tale om arbeidstøy med en noe mindre grad av besmussning i forhold til ovenstående.
3	Hotel	Sengetøy og frotté fra hoteller og andre overnatningssteder. Ofte er der tale om lettere besmussede tekstiler, idet det ofte kun er en begrenset bruk av disse før de sendes til vask.
4	Restaurant	Duker, servietter og lignende til bruk i restauranter, storkjøkken m.v. Vil ofte være tekstiler med en middels besmussning, men det vil ofte også være flekker, som kan kreve omvask.
5	Sykehus/Pleiehjem	Tekstiler fra sykehus og pleiehjem og lignende institusjoner inklusive f.eks. sengetøy, stikklaen, operasjonstekstiler, barrierrelakener og pasientbekledning men eksklusiv personalets arbeidstøy samt kategorien 'dyner og puder'. Her er en større variasjon av besmussningsgraden, men som gjennomsnitt kan den betraktes som middels.
6	Dyner og puter	Dyner, puter, soveposer og rulle madrasser fra f.eks. sykehus, pleiehjem, hoteller, sommerhus, skihytter og lignende.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

		Disse tekstiler har ofte et stort volum per kg, hvilket gir lavere fylningsgrad. Det er også vanskelig å få vannet ut av dem innen tørking, hvilket betyr et økt behov for energi i tørketromlene.
7	Matter og mopper	Matter til inngangspartier og lignende til å binde smuss, samt mopper til rengjøring. Ofte sterkt besmussede, men krever ikke en fullstendig renhet. Impregneres ofte etter vask for å sikre en bedre tilbakeholdelse av smuss.
8	Tøyhåndduksruller	Tøyhåndkleruller i bomull til håndtørring på toiletter og lignende.
9	Industrikluter	Tekstilkluter til avtørring i f.eks. den grafiske og mekaniske industri. Er ofte sterkt forurensede kluter med rester av trykfarge, olje, metallspon med mer.
10	Rens	Alle tekstiler, der renses internt og/eller eksternt inklusive privattøy. Her er det typisk tale om sarte tekstiler, som ikke tåler vask.
11	Annet	Tekstiler, som ikke er omfattet av ovenstående kategorier, og som regel utgjør en mindre andel på vaskerierne.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

Bilag 3

Energi- og CO₂-faktorer for brensel og elektrisitet

Brensel	Energifaktor	Enhed	CO₂-faktor	Enhed
Naturgass*	11,00	kWh/m₃-N	2248	g/m₃-N
Fyringsolje*	11,29	kWh/kg	3171	g/kg
LPG*	12,78	kWh/kg	2990	g/kg
Petroleumskoks*	8,72	kWh/kg	2889	g/kg
Koks*	8,14	kWh/kg	3164	g/kg
Brunkulsbriketter*	5,08	kWh/kg	1731	g/kg
Halm*	4,03	kWh/kg	0	g/kg
Pellets (trepillar)*	4,86	kWh/kg	0	g/kg
Treavfall*	4,08	kWh/kg	0	g/kg
Treflis*	0,78	kWh/m³	0	g/m³
Biogass*	6,39	kWh/m³	0	g/m³
Elektrisitet			385	g/kWh_{levert}

***Hvis mere spesifikke data er tilgjengelige fra leverandør av brensel kan data fra leverandøren benyttes i stedet.**

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

BILAG 4 UNDERLEVERANDØR RENS

Navn på firma: _____

Vi er leverandør av rens til vaskeriet _____

Vi erklærer med dette at vi

- ved forudsete avviselser skal indsende ny erklæring
- ved uforudsete brud på erklæringen skal vi kontakte det miljømerkete vaskeri man vi leverer til samt Nordisk Miljømerking
- at vi som underleverandør til svanemærket tekstilservice kan blive underlagt kontrol fra Nordisk Miljømerking,
- at vi kender reglene for markedsføring med Svanen ((underforstået, at vi ikke må bruke Svanen i deres markedsføring uten selv at have licens)))

Vi behandler på årsbasis ca. _____ kg tøy for vaskeriet _____.

Vi bruker følgende kjemikalier

Handelsnavn på produkt	Kjemisk navn	Mengde (kg eller liter)/år

Ingen av disse produktene eller inneholder halognerne løsningsmidler (som for eksempel perkløretylen).

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

Det vedlegges sikkerhetsdatablad for hver av produktene, til denne erklæring.

Avfallshåndtering av løsningsmidler:

Avfallsfirma	Type kjemikalie	Mengde (kg eller liter)/år

Beskrivelse av renseteknikk:

--

Dato

Firmanavn

Kontaktpersonens underskrift

Gjentatt med store bokstaver

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

Bilag 5 Bilag for leverandør av vaskekjemikalier

Produktets navn: _____

Klassifiseres vaskekjemikaliet med følgende fareklasser/risikosestninger?			
Klassifisering	Fareklasser og risikosestninger	Ja (Sett kryss)	Nei (Sett kryss)
Miljøfarlig	N med R50, R50/53 eller R51/53. R52, R53 eller R52/53 uten N.		
Giftig	T med R23, R24, R25, R39 og/eller R48		
Helseskadelig*	Xn med R20, R21, R48, R65 og/eller R68		
Allergifremkallende	Xn med R42 og/eller Xi med R43		
Kreftfremkallende	T med R45 og/eller R49 (Carc1 eller Carc2) eller Xn med R40 (Carc3)		
Mutagent	T med R46 (Mut1 eller Mut2) eller Xn med R68 (Mut3)		
Reproduksjonstoksisk	T med R60, R61, R64 og/eller R33 (Rep1 eller Rep2) eller Xn med R62, R63, R64 og/eller R33 (Rep3)		

* Unntatt er produkter, hvor klassifiseringen skyldes innholdet av oxalsyre (CAS 144-62-7) eller pereddikesyre (CAS 79-21-0).

Klassifiseringen gjelder i henhold til direktiv 67/548/EEG og 1999/45/EU med senere endringer og tilpasninger.

Vær oppmerksom på at det er produsenten som er ansvarlig for klassifiseringen.

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

Vi erklærer at vaskekjemikaliet ikke inneholder:

Alkylfenoletoksyler (APEO) og/eller alkylfenolderivater (APD)

LAS (lineære alkylbensen sulfonater)

DADMAC (dialkyldimetylammoniumklorid)

PFAS (per- og polyflourerede alkylerte forbindelser)

Borsyre og borater

Optisk hvitt

NTA

Parfyme

Triclosan

EDTA

PBT (persistente, bioakkumulerbare og toksiske stoffer - Bilag XIII i REACH
(Forordning 1907/2006/EF))

vPvB (veldig persistente og veldig bioakkumulerbare - Bilag XIII i REACH
(Forordning 1907/2006/EF))

Stoff på EU's liste over 118 stoffer, med dokumentasjon for hormonforstyrrende eller
potensielt hormonforstyrrende effekter:

<http://www.mst.dk/Kemikalier/Fokus+paa+saerlige+stoffer/Hormonforstyrrende+stoffer/EUs+liste+over+hormonforstyrrende+stoffer/> (Opdateret 21. maj 2007)

Halogenerte flammehemmere

Nanometaller, nanocarbonforbindelser og/eller nanofluorforbindelser

Dato

Kontaktpersonens underskrift

Firmanavn

Gjentatt med store bokstaver

Bilag 6 for leverandør av råvare som inngår i vaskekjemikalie

Råvarens navn: _____

Som inngående stoff regnes alle stoff i vaskekjemikalien, også tilsatte additiver i ingredienser (f.eks. konserveringsmidler og stabilisatorer), men ikke forurensinger fra råvareproduksjonen. Som forurensninger regnes rester fra råvareproduksjonen som inngår i vaskekjemikalien i konsentrasjoner under 0,01%. Stoffe som er tilsatt en råvare bevisst eller med et formål, regnes ikke som forurensning uansett konsentrasjon.

Klassifiseres råvaren med følgende fareklasser/risikosestninger?			
Klassifisering	Fareklasser og risikosestninger	Ja (Sett kryss)	Nei (Sett kryss)
Allergifremkallende	Xn med R42 – gjelder utelukkende sprayprodukter*		
Kreftfremkallende	T med R45 og/eller R49 (Carc1 eller Carc2) eller Xn med R40 (Carc3)		
Mutagent	T med R46 (Mut1 eller Mut2) eller Xn med R68 (Mut3)		
Reproduksjonstoksisk	T med R60, R61, R64 og/eller R33 (Rep1 eller Rep2) eller Xn med R62, R63, R64 og/eller R33 (Rep3)		

Vær oppmerksom på at det er råvareprodusenten som er ansvarlig for klassifiseringen.

Vi erklærer at råvaren ikke inneholder:

Alkylfenoletoksyler (APEO) og/eller alkylfenolderivater (APD)

LAS (lineære alkylbensen sulfonater)

DADMAC (dialkyldimetylammoniumklorid)

PFAS (per- og polyflourerede alkylerede forbindelser)

Borsyre og borater

Optisk hvitt

NTA

Parfyme

Triclosan

EDTA

PBT (persitstente, bioakkumulerbare og toksiske stoffer - Bilag XIII i REACH (Forordning 1907/2006/EF))

vPvB (veldig persistente og veldig bioakkumulerbare - Bilag XIII i REACH (Forordning 1907/2006/EF))

Stoff på EU's liste over 118 stoffer, med dokumentasjon for hormonforstyrrende eller potensielt hormonforstyrrende effekter:

<http://www.mst.dk/Kemikalier/Fokus+paa+saerlige+stoffer/Hormonforstyrrende+stoffer/EUs+liste+over+hormonforstyrrende+stoffer/> (Opdateret 21. maj 2007)

Halogenerte flammehemmere

Nanometaller, nanocarbonforbindelser og/eller nanofluorforbindelser

Dato

Kontaktpersonens underskrift

Firmanavn

Gjentatt med store bokstaver

Bilag 7 – Oversettelsesnøkkel for GHS (Globally Harmonised System)

Krav til klassifisering i O3 gjelder henhold til direktiv 67/548/EEG med tilpasninger til REACH etter direktiv 2006/121/EF og 1999/45/EEG med senere endringer og tilpasninger. Ved overgang til GHS (Globally Harmonised System) kan kravene til klassifisering av produkt og inngående stoffer i vaskekjemikalier konverteres i henhold til tabell XX.

Vær oppmerksom på at det er produsenten av tekstilvaskemiddel og produsent av inngående stoffer som er ansvarlig for klassifiseringen.

Tabell XX: Oversettelse av K3 til GHS

Klassifisering	Fareklasser og riskosetninger	GHS
Miljøfarlig	N med R50, R50/53, R51/53. R52 R53 R52/53	Ecotoxicity Acute Category 1, H400 Ecotoxicity Chronic Category 1, H410 Ecotoxicity Chronic Category 2, H411 - (Ingen?) Ecotoxicity Chronic Category 4, H413 Ecotoxicity Chronic Category 3, H412
Meget giftig	T+ med R26, R27, R28, R39	Acute Toxicity Category 1 H330 Acute Toxicity Category 2, H330 Acute Toxicity Category 1, H310 Acute Toxicity Category 2, H310 Acute Toxicity Category 1, H300 Acute Toxicity Category 2, H300 Specific Target Organ Toxicity after Single Exposure Category 1, H370
Giftig	T med R 23, R24, R25, R39, R48	Acute Toxicity Category 3, H331 Acute Toxicity Category 3, H311 Acute Toxicity Category 3, H301 Specific Target Organ Toxicity after Single Exposure Category 1, H371 Specific Target Organ Toxicity after Repeated Exposure Category 1, H372
Helseskadelig	Xn med R20, R21, R48, R65 R68	Acute Toxicity Category 4, H332 Acute Toxicity Category 4, H312 Specific Target Organ Toxicity after Single Exposure Category 2, H373 (Ingen?!) Germ Cell Mutagenicity Category 1B, H340
Allergi	Xn med R42 Xi med R43	Respiratory Sensitisation Category 1, H334 Skin Sensitisation Category 1, H317
Kreftfremkallende	T med R45 (Carc 1 eller 2) R49 (Carc 1 eller 2) Xn med R40	Carcinogenicity Category 1A, H350 Carcinogenicity Category 1B, H350 Carcinogenicity Category 2, H351
Mutagent	T med R46 (Mut 1 eller Mut2)	Germ Cell Mutagenicity Category 1A, H340 Germ Cell Mutagenicity Category 1B, H340

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice
Høringsforslag 16.mars 2009

	Xn med R68 (Mut 3)	Germ Cell Mutagenicity Category 2, H341
Reproduksjonstoksisk	T med R60 (Rep 1 eller 2), R61 R64 Xn med R62, R63	Reproductive Toxicity Category 1A, H360 Reproductive Toxicity Category 1B, H360 (Ingen?!) Reproductive Toxicity Category 2, H361